

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

M. SZPUNAR

представено на 2 май 2019 година¹

Дело C-28/18

Verein für Konsumenteninformation

срещу

Deutsche Bahn AG.

(Преюдициално запитване от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 260/2012 — Член 9, параграф 2 — Технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро — Достъп до плащания — Плащане с директен дебит в SEPA (единна зона за плащания в евро) — Общи условия, изискващи местопребиваването на платеца да е в същата държава членка, в която е местопребиваването на получателя“

Въведение

1. Всепризната истина е, че основните свободи, на които се основава вътрешният пазар, не търпят изисквания за местопребиваване. В съответствие с основните свободи премахването на пречки, основани на изисквания за местопребиваване, в известен смисъл заема централно място в дейността както на законодателя на Съюза², така и на Съда. В това отношение Съдът последователно приема, че национални правила, правещи разграничение въз основа на пребиваването, могат да се прилагат главно във вреда на гражданите на други държави членки, тъй като чуждестранните лица са в повечето случаи чужденци³. Като се има предвид, че основните свободи се разглеждат предимно от държавите членки, делата пред Съда се отнасят основно до държавни мерки, които налагат (национални) изисквания за местопребиваване.

2. Далеч по-малко познати са случаи, в които частноправен субект изисква от друг частноправен субект да има пребиваване на определено място. Що се отнася до правото на Съюза, има много неясноти. Законосъобразно ли е, че в много случаи за клиент, чието пребиваване е в различна държава членка от седалището на банката, е практически невъзможно получаването на ипотечен заем от тази банка? Може ли застрахователно дружество да откаже да предостави покритие за потенциален потребител, който е установен в друга държава членка? Дори през погледа на неспециалист, подобни ситуации са трудно съвместими с целта на вътрешния пазар. Докато за някои подобни практики са несъвместими с логиката на вътрешния пазар „в [който] свободното движение на стоки, хора, услуги и капитали е осигурено в съответствие с разпоредбите на Договорите“⁴, други биха посочили предполагаема основна разлика между

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² Вж. например членове 20 и 21 от Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 2006 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).

³ Вж. например решение от 7 май 1998 г., Clean Car Autoservice (C-350/96, EU:C:1998:205, т. 29 и цитираната съдебна практика).

⁴ Вж. член 26, параграф 2 ДФЕС.

дейността на публичноправните и частноправните субекти, както и факта, че поне по първоначалната си логика публичната дейност следва да се ръководи от основните свободи, а частната дейност — от разпоредбите на правото в областта на конкуренцията. Останалото се урежда от самия „пазар“.

3. Целта на настоящото заключение не е да даде отговор на този основен спор⁵. Достатъчно е да се каже, че очевидно в редица случаи „пазарът“ не се справя с „хоризонталните“ положения между два частноправни субекта, поради което законодателят на Съюза е предприел мерки и е ограничил автономията на частноправните субекти⁶. Отличен пример в тази област е регулирането на цените за роуминг в Европейския съюз⁷. Тук действително законодателят на Съюза се намесва в отношенията между частноправни субекти — които се намират в асиметрична връзка: телефонните оператори, от една страна, и потребителите, от друга — и директно прилага класически инструменти на вътрешния пазар, като например принципа на недопускане на дискриминация, по отношение на хоризонтални положения⁸.

4. Настоящият случай е друг пример за законодателна намеса на Съюза: презгранични платежни операции в рамките на Европейския съюз. За целта в навечерието на въвеждането на евробанкните и монетите като законно платежно средство⁹, на 29 декември 2001 г. Съветът приема регламент относно презграничните плащания: Регламент (ЕО) № 2560/2001¹⁰, който е отменен с Регламент (ЕО) № 924/2009¹¹. Впоследствие законодателят на Съюза приема Регламент (ЕС) № 260/2012 за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро¹². Именно тълкуването на последния регламент е предмет на разглеждане в настоящото производство.

5. Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) желае да разбере дали германският железопътен оператор Deutsche Bahn Aktiengesellschaft (наричан по-нататък „Deutsche Bahn“) може да изисква клиентите, които желаят да плащат чрез директен дебит, да са с местопребиваване в Германия.

6. В настоящото становище застъпвам мнението, че отговорът трябва да бъде отрицателен. Основният ми довод може да бъде обобщен по следния начин: дружествата не са задължени да предлагат на клиентите си плащане чрез директен дебит. След като обаче тази възможност вече е предоставена, тя трябва да се предлага по недискриминационен начин.

5 Истината несъмнено е някъде по средата.

6 Относно автономията на частноправните субекти и правото на Съюза вж. *Leczykiewicz, D., Weatherill, St. Private Law Relationships in EU Law* — In D. Leczykiewicz, St. Weatherill (eds.), *The Involvement of EU Law in Private Law Relationships*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2013, p. 1—8, et p. 3—5.

7 Вж. Регламент (ЕС) № 531/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2012 година относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза (ОВ L 172, 2012 г., стр. 10).

8 Очевидно Съюзът също така е приел законодателни мерки чрез хармонизация в областта на редица аспекти на частното право, т.е. хоризонтални положения по дефиниция (напр. търговски представители, отговорност за вреди, причинени от стока, застраховане и по-общо защита на потребителите). Все пак, въпреки че крайната цел тук също може да е създаването на вътрешен пазар (вж. подробно *Müller-Graff, P.-Chr. Allgemeines Gemeinschaftsprivatrecht* — In M. Gebauer/Chr. Teichmann (eds.), *Europäisches Privat- und Unternehmensrecht (Enzyklopädie Europarecht, Band 6)*, Nomos, Baden-Baden, 2014, p. 69—151, p. 43 et sq.), използваните инструменти са различни. В тези случаи законодателят прави нещо повече от това да транспонира същите понятия, които обикновено се използват във връзка с основните свободи.

9 1 януари 2002 г.

10 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 2001 година относно трансграничните плащания в евро (ОВ L 344, 2001 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 145).

11 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001 (ОВ L 266, 2009 г., стр. 11).

12 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 година за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009 (ОВ L 94, 2012 г., стр. 22), изменен с Регламент (ЕС) № 248/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. (ОВ L 84, 2014 г., стр. 1) (наричан по-нататък „Регламент № 260/2012“).

Правна уредба

7. Член 1 от Регламент № 260/2012, озаглавен „Предмет и приложно поле“, гласи:

„1. С настоящия регламент се определят правилата за кредитни преводи и директни дебити в евро в рамките на Съюза, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя са разположени в Съюза или когато единственият доставчик на платежни услуги (ДПУ) по платежната операция е разположен в Съюза.

2. Настоящият регламент не се прилага по отношение на:

- а) платежни операции, извършвани между или в рамките на ДПУ, включително техни представители или клонове, за тяхна собствена сметка;
- б) платежните операции, чиито обработка и сетълмент се осигуряват от платежни системи за големи плащания, с изключение на платежни операции по директен дебит, за които платецът не е поискал изрично да бъдат извършени посредством платежни системи за големи плащания;
- в) платежните операции, извършвани чрез платежна карта или сходно устройство, включително тегления на пари в брой, освен ако платежната карта или сходното устройство се използва единствено за генериране на необходимата информация за директно извършване на кредитен превод или директен дебит към и от платежна сметка, идентифицирана посредством BBAN или IBAN;
- г) платежните операции, извършвани посредством телекомуникационно, цифрово или информационно-технологично устройство, ако такива платежни операции не водят до кредитен превод или директен дебит към и от платежна сметка, идентифицирана посредством BBAN или IBAN;
- д) операции по налични парични преводи по смисъла на член 4, точка 13 от Директива 2007/64/ЕО^[13];
- е) платежни операции, при които се прехвърлят електронни пари по смисъла на член 2, точка 2 от Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор над дейността на институциите за електронни пари ^[14], освен ако такива операции не водят до кредитен превод или директен дебит до и от платежна сметка, идентифицирана посредством BBAN или IBAN.

3. Когато платежните схеми са основани на платежни операции по кредитни преводи или директни дебити, но се характеризират и с допълнителни незадължителни функции или услуги, настоящият регламент се прилага само за кредитните преводи и директните дебити, които стоят в основата на операцията“.

¹³ Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО (ОВ L 319, 2007 г., стр. 1).

¹⁴ ОВ L 267, 2009 г., стр. 7.

8. Член 2 от Регламент № 260/2012, озаглавен „Определения“, гласи:

„За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „кредитен превод“ е национална или презгранична платежна услуга за заверяване на платежната сметка на получателя, при която се извършват една или няколко платежни операции от платежната сметка на платеща посредством ДПУ, който поддържа платежната сметка на платеща, въз основа на разпореждане, дадено от платеща;
- 2) „директен дебит“ е национална или презгранична платежна услуга за задължаване на платежната сметка на платеща, при която платежната операция се извършва по инициатива на получателя въз основа на съгласие на платеща;
- 3) „платец“ е физическо или юридическо лице, титуляр на платежна сметка, което разрешава изпълнението на платежно нареждане от тази сметка или, когато платецът няма платежна сметка, физическо или юридическо лице, което дава платежно нареждане към сметката на получателя;
- 4) „получател“ означава физическо или юридическо лице, титуляр на платежна сметка, което е определено като краен получател на средствата, предмет на платежна операция;
- 5) „платежна сметка“ означава сметка, водена на името на един или повече ползватели на платежна услуга, използвана за изпълнението на платежни операции;

[...]

- 21) „съгласие“ означава изразяването на съгласие и разрешение, дадено от платеща на получателя и (пряко или непряко чрез получателя) на ДПУ на платеща, за да се позволи на получателя да предприеме събиране чрез задължаване на посочената платежна сметка на платеща и да се позволи на ДПУ на платеща да изпълни тези разпореждания;

[...]

- 26) „презгранична платежна операция“ означава платежна операция по инициатива на платец или получател в случаите, когато ДПУ на платеща и ДПУ на получателя се намират в различни държави членки;
- 27) „национална платежна операция“ означава платежна операция по инициатива на платец или получател в случаите, когато ДПУ на платеща и ДПУ на получателя се намират в една и съща държава членка;

[...]“

9. Съгласно член 3 от Регламент № 260/2012, озаглавен „Достъпност“:

„1. ДПУ на получател, който е достъпен за национален кредитен превод по дадена платежна схема, трябва да е достъпен в съответствие с правилата на обща за Съюза платежна схема за кредитни преводи по инициатива на платец чрез ДПУ, разположен в която и да е държава членка.

2. ДПУ на платец, който е достъпен за национален директен дебит по дадена платежна схема, трябва да е достъпен в съответствие с правилата на обща за Съюза платежна схема за директни дебити по инициатива на получател чрез ДПУ, разположен в която и да е държава членка.

3. Параграф 2 се прилага само за директни дебити, които са достъпни за потребителите като платци по платежната схема“.

10. Член 9 от Регламент № 260/2012, озаглавен „Достъп до плащания“, гласи:

„1. Платец, който прави кредитен превод към получател, притежаващ платежна сметка в Съюза, не посочва държавата членка, в която е платежната сметка, при условие че платежната сметка е достъпна в съответствие с член 3.

2. Получател, който приема кредитен превод или използва директен дебит за събиране на средства от платец, притежаващ платежна сметка в Съюза, не посочва държавата членка, в която е платежната сметка, при условие че платежната сметка е достъпна в съответствие с член 3“.

11. Член 77 от Директива (ЕС) 2015/2366¹⁵, озаглавен „Искания за възстановяване на средства по платежни операции, инициирани от получателя или чрез него“, предвижда в параграф 1:

„Държавите членки гарантират, че платецът може да поиска възстановяването на средства, предвидено в член 76, по разрешена платежна операция, иницирана от получателя или чрез него, в рамките на осем седмици от датата, на която са дебитираны средствата“.

12. Регламент (ЕС) 2018/302¹⁶, който е приложим от 3 декември 2018 г., предвижда в член 5, озаглавен „Недискриминация по причини, свързани с плащане“, следното:

„1. Даден търговец, в рамките на набора от платежни средства, които той приема, не прилага различни условия за платежна операция по причини, свързани с гражданството, местопребиваването или мястото на установяване на клиента, мястото на платежната сметка, мястото на установяване на доставчика на платежната услуга или мястото на издаване на платежния инструмент в рамките на Съюза, когато:

- а) платежната операция е направена чрез електронна операция с кредитен превод, директен дебит или платежен инструмент, свързан с карта от същата платежна марка и категория;
- б) изискванията за установяване на идентичността са изпълнени съгласно Директива (ЕС) 2015/2366; както и
- в) платежните операции са във валута, която търговецът приема.

2. Когато това е обосновано по обективни причини, забраната, установена в параграф 1, не възпрепятства търговеца да откаже предаването на стоките или предоставянето на услугата, докато не получи потвърждение, че платежната операция е надлежно иницирана.

¹⁵ Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ L 337, 2015 г., стр. 35).

¹⁶ Регламент (ЕС) 2018/302 на Европейския парламент и на Съвета от 28 февруари 2018 година за преодоляване на необоснованото блокиране на географски принцип и на други форми на дискриминация въз основа на националността, местопребиваването или мястото на установяване на клиентите в рамките на вътрешния пазар и за изменение на регламенти (ЕО) № 2006/2004 и (ЕС) 2017/2394 и Директива 2009/22/ЕО (ОВ L 601, 2018 г., стр. 1).

3. Забраната, установената в параграф 1, не възпрепятства търговците да изискват такси за използването на платежен инструмент, свързан с карта, обменните такси за които не се регулират по глава II от Регламент (ЕС) 2015/751¹⁷, както и за онези платежни услуги, за които не се прилага Регламент (ЕС) № 260/2012, освен ако забраната или ограничението на правото да изискват такси за използването на платежни инструменти в съответствие с член 62, параграф 5 от Директива (ЕС) 2015/2366 не е било въведено в правото на държавата членка, на което е подчинена дейността на търговеца. Тези такси не превишават направените от търговеца преки разходи за използването на платежния инструмент“.

Фактите, производството и преюдициалният въпрос

13. Жалбоподателят в главното производство, Verein für Konsumenteninformation, има право да предяви иск за защита на потребителите в съответствие с австрийското право.

14. Ответникът в главното производство, Deutsche Bahn, е железопътна компания със седалище в Германия, която, наред с другото, предлага на австрийските клиенти възможност за резервации по интернет за пътувания с влак. За целта сключва с потребителите договори въз основа на условията си за превоз. Тези условия съдържат клауза, съгласно която резервираните чрез интернет сайта билети могат да бъдат платени по-специално с кредитна карта, незабавен банков превод или по схема за директен дебит в рамките на единната зона за плащания в евро (SEPA), като последната възможност важи само за клиенти с местопребиваване в Германия. Освен това, за активирането на схема за директен дебит в SEPA е необходимо в процеса на регистрация да се даде съгласие за проверка на платежоспособността.

15. Verein für Konsumenteninformation предявява иск за преустановяване на нарушение пред Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена, Австрия), с който иска съдът да задължи Deutsche Bahn да се въздържа от използването на тази клауза в потребителските договори, на основание че тя противоречи на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012, тъй като потребителят обикновено има платежна сметка в банка, чието седалище е в държавата членка по неговото местопребиваване.

16. С решение от 13 юли 2016 г. Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена) уважава иска на Verein für Konsumenteninformation по отношение на потребителите с местопребиваване в Австрия, на основание че спорната клауза противоречи на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012.

17. Във въззивното производство с решение от 14 март 2017 г. Oberlandesgericht Wien (Върховен областен съд Виена, Австрия) изменя това решение и отхвърля иска на Verein für Konsumenteninformation с мотива, че макар съгласно член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 на платците и получателите на плащания да е необходима една-единствена платежна сметка, за да извършват национални и презгранични плащания с директен дебит в SEPA, този регламент не задължава получателите на плащания при всички случаи да приемат в търговските си отношения с потребителите определени платежни инструменти в SEPA.

18. Verein für Konsumenteninformation обжалва това решение пред Oberster Gerichtshof (Върховен съд), който изразява становището, че като забранява на платеца и на получателя на плащането да посочват в коя държава членка е сметката на другата страна, член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 не се прилага за доставчиците на платежни услуги, а по-скоро урежда отношението между получателя на плащането и платеца, като по този начин ги защитава. Макар да е вярно, че съгласно текста си тази разпоредба забранява само като критерий да се използва

¹⁷ Регламент (ЕС) 2015/751 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 година относно обменните такси за платежни операции, свързани с такси (ОВ L 123, 2015 г., стр. 1).

мястото, където е платежната сметка на платеща, все пак изискването платещът по директен дебит да е с местопребиваване в държавата членка, в която е местопребиваването на получателя на плащането, би могло да засегне тази разпоредба, тъй като по принцип сметката на платеща е в държавата, в която е неговото местопребиваване.

19. При тези обстоятелства с определение от 20 декември 2017 г., постъпило в Съда на 17 януари 2018 г., Oberster Gerichtshof (Върховен съд) решава да спре производството и да отправи до Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 260/2012 да се тълкува в смисъл, че на получателя на плащане е забранено да обуслови плащането по схема за директен дебит в SEPA от местопребиваване на платеща в държавата членка, в която е и местопребиваването или седалището на получателя, когато е допустимо плащане и по друг начин, например с кредитна карта?“.

20. Писмени становища представят страните по главното производство и Европейската комисия, като всички те са изслушани в съдебното заседание от 30 януари 2019 г.

Анализ

21. Запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че на получателя на плащане е забранено да обуслови плащането по схемата за директен дебит в SEPA от местопребиваване на платеща в държавата членка, в която е и местопребиваването или седалището на получателя.

22. Verein für Konsumenteninformation счита, че член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 забранява на получателя да поставя като условие за приемането на плащания, направени чрез директен дебит в SEPA, местопребиваването на платеща да е в държавата членка, в която е и седалището или местопребиваването на получателя, дори когато се приемат и други способи за плащане, например с кредитна карта. Комисията споделя това мнение.

23. Deutsche Bahn е на противоположното мнение. То твърди, че макар член 9, параграф 2 от посочения регламент да урежда отношението между платеща и получателя, той не предвижда, че получателят трябва да предложи директен дебит, нито забранява определянето на други условия, на които да отговаря платещът, за да може да използва директен дебит. По-специално тази разпоредба не предвижда задължение за получателя, който желае да предлага плащане по директен дебит, да го предлага на всички клиенти или да не го предлага изобщо. Всъщност, както става ясно от тази разпоредба, използването на схема за директен дебит изисква споразумение между страните по договора. Само в този случай се забранява получателят да изисква платежната сметка, използвана за директен дебит, да е в определена държава членка.

Член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 — Задължения на получателя

24. Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 получател, който приема кредитен превод или използва директен дебит за събиране на средства от платещ, притежаващ платежна сметка в Съюза, не посочва държавата членка, в която е платежната сметка, при условие че платежната сметка е достъпна в съответствие с член 3 от Регламента.

25. Основните понятия на тази разпоредба са правно дефинирани в член 2 от същия регламент. Така например „кредитен превод“ е платежна услуга за заверяване на платежната сметка на получателя, при която се извършва платежна операция от платежната сметка на платеща посредством доставчика на платежни услуги, който поддържа платежната сметка на платеща,

въз основа на разпореждане, дадено от платеца¹⁸. От друга страна, „директен дебит“ означава платежна услуга за задължаване на платежната сметка на платеца, при която платежната операция се извършва по инициатива на получателя въз основа на съгласие на платеца.

26. Може да се твърди, въз основа единствено на текста на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012, че Deutsche Bahn не действа неправомерно. Всъщност Deutsche Bahn не изисква от клиентите си, които желаят да използват схема за директен дебит, да имат платежна сметка в някоя конкретна държава членка.

27. Въпросът обаче не е толкова прост. Както ще посоча по-нататък, налице са основателни причини, свързани с контекста и целите на разглеждания регламент¹⁹, които насочват към различно тълкуване на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012.

28. Регламент № 260/2012 е приет като част от проекта за създаване на единна зона за плащания в евро (SEPA) за установяване на общи за Европейския съюз платежни услуги, които да заменят настоящите национални платежни услуги за деноминирани в евро плащания. За да се осигури пълно преминаване към общи за Съюза кредитни преводи и директни дебити в евро, този регламент определя технически и бизнес изисквания с цел създаване на интегриран пазар за електронни плащания „без разлики между националните и презграничните плащания“²⁰. Тези изисквания следва да се прилагат за плащания в SEPA, извършвани във или извън рамките на националните граници, при едни и същи основни условия и в съответствие с еднакви права и задължения „независимо от местоположението в Съюза“²¹.

29. Въпреки че основната задача на Регламент № 260/2012 е определянето на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити с цел създаване на общи платежни услуги в Съюза, което означава, че се отнася преди всичко за получателите на плащания, този регламент също така е насочен към платците и до известна степен по-специално към отношенията между получателите и платците. В това отношение член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012, който представлява донякъде отклонение („aliud“) от системата на този регламент, се прилага конкретно за отношението между получателя на плащането и платеца²². Във връзка с това в преамбюла на Регламента се подчертава значението на високата степен на защита на платците, по-специално при операциите по директен дебит²³.

30. Житейски факт е, че в по-голямата част от случаите в Европейския съюз местопребиваването на дадено лице съответства на неговата платежна сметка. Това изглежда толкова очевидно, че не се нуждае от допълнителни доказателства. Следователно изискването платецът да има местопребиваване в определена държава членка е равнозначно на определяне на държавата членка, в която трябва да е платежната сметка. Освен това, както правилно подчертава Verein für Konsumenteninformation, изискването местопребиваването на потребителя да е в Германия като условие за плащане чрез директен дебит води до още по-сериозно ограничение, отколкото (само) изискването за откриване на платежна сметка в Германия.

31. Следователно се оказва, че практиката на Deutsche Bahn противоречи на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012.

18 Вж. член 2, параграф 1 от Регламент № 260/2016.

19 Съгласно постоянната практика на Съда, за да се тълкува разпоредба от правото на Съюза, трябва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ, както и целите, преследвани от правната уредба, от която тя е част, и по-специално генезисът на тази правна уредба, вж. например решение от 17 април 2018 г., Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, т.44 и цитираната съдебна практика).

20 Вж. съображение 1 от Регламент № 260/2012.

21 Вж. съображение 1 от Регламент № 260/2012.

22 Германски върховен областен съд дори определя тази разпоредба като разпоредба, която защитава потребителите. Вж. Oberlandesgericht Karlsruhe, 20 април 2018 г., 4 U 120/17, параграф 10 и сл., MultiMedia und Recht (MMR), 2018 г., стр. 611.

23 Вж. съображение 32 от Регламент № 260/2012, в което също се говори за „по-висока степен на защита на потребителите“.

32. Въпреки това Deutsche Bahn изтъква два довода, за да обоснове своята практика. Първо, дружеството твърди, че следва да се имат предвид разпоредбите и духът на Регламент 2018/302. Второ, според Deutsche Bahn неговата практика е обоснована поради предполагаемата необходимост да извършва проверки на платежоспособността. Ще разгледам последователно тези два довода.

Регламент 2018/302

33. Deutsche Bahn е съвсем наясно, че Регламент 2018/302 не е приложим в разглеждания случай.

34. Този регламент се прилага от 3 декември 2018 г.²⁴ и следователно е неприложим *ratione temporis* за настоящото производство. Той е неприложим и *ratione materiae*, като се има предвид, че съгласно член 1, параграф 3 от този регламент във връзка с член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123 той не обхваща услугите в областта на транспорта. Освен това в съображение 9 от Регламент 2018/302 се признава, че дискриминация може да възникне също и във връзка с услуги в областта на транспорта, по-специално по отношение на продажбата на билети за превоз на пътници. Във връзка с това в съображението се посочват четири регламента, свързани с транспортния сектор, три от които съдържат изрични забрани за дискриминация на основание гражданство или място на пребиваване по отношение на достъпа до транспорт: Регламент (ЕО) № 1008/2008²⁵, Регламент (ЕС) № 1177/2010²⁶ и Регламент (ЕС) № 181/2011²⁷. Що се отнася до четвъртия, Регламент (ЕО) № 1371/2007²⁸, който се отнася до правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт, съображение 9 от Регламент 2018/302 посочва, че „се предвижда, че за тази цел в близко бъдеще ще бъде изменен Регламент (ЕО) № 1371/2007 [...]“.

35. Въпреки това Deutsche Bahn счита, че Регламент 2018/302 все пак трябва да се вземе предвид при тълкуването на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012, за да се избегнат противоречия и несъответствия при прилагането на вторичното право на Съюза.

36. В това отношение Deutsche Bahn твърди, че член 5 от Регламент 2018/302 съдържа подробни предписания относно това дали и в какви случаи се допуска дискриминация на основание на местопребиваването. Съгласно член 5, параграф 1 от този регламент даден търговец, в рамките на набора от платежни средства, които той приема, не прилага различни условия за платежна операция, по-специално²⁹ по причини, свързани с местопребиваването на клиента, когато

24 Вж. член 11, параграф 1 от Регламент 2018/302.

25 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, 2008 г., стр. 3). Вж. член 23, параграф 2: „[б]ез да се засяга член 16, параграф 1, достъпът до наличните за масовия потребител въздухоплавателни тарифи и такси за въздухоплавателни услуги от летище на територията на държава членка, спрямо която се прилага Договорът, се предоставя без дискриминация по отношение на националността или мястото на пребиваване на потребителя или на мястото на установяване на представителя на въздушния превозвач или друго продаващо билети лице в рамките на Общността“. Курсивът е мой.

26 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно правата на пътниците, пътуващи по море или по вътрешни водни пътища, и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ L 334, 2010 г., стр. 1). Вж. член 4, параграф 2: „[б]ез да се засягат специалните тарифи за отделни социални групи, договорните условия и прилаганите от превозвачи или продавачи на билети тарифи се прилагат по отношение на масовия потребител без каквато и да е пряка или непряка дискриминация, основана на гражданството на крайния потребител или на мястото на установяване на превозвачите или продавачите на билети в рамките на Съюза“.

27 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно правата на пътниците в автобусния транспорт и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ L 55, 2011 г., стр. 1). Вж. член 4, параграф 2: „[б]ез да се засягат специалните тарифи за отделни социални групи, договорните условия и прилаганите от превозвачи тарифи се предлагат на широката общественост без каквато и да е пряка или непряка дискриминация, основана на гражданството на крайния потребител или на мястото на установяване на превозвачите или продавачите на билети в рамките на Съюза“.

28 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (ОВ L 315, 2007 г., стр. 14).

29 Както и по причини, свързани с гражданството, мястото на установяване, мястото на платежната сметка, мястото на установяване на доставчика на платежната услуга или мястото на издаване на платежния инструмент в рамките на Съюза.

платежната операция е направена чрез електронна операция с кредитен превод, директен дебит или платежен инструмент, свързан с карта от същата платежна марка и категория³⁰, и изискванията за установяване на идентичността са изпълнени съгласно Директива 2015/2366³¹. Deutsche Bahn твърди, че именно тези изисквания за установяване на идентичността³² не са изпълнени в разглеждания случай, което означава, че е възможна дискриминация на основание на местопребиваването.

37. Според Deutsche Bahn, тъй като в разглеждания случай — ако си представим, че той попада в обхвата на Регламент 2018/302 — дискриминация въз основа на мястото на пребиваване е допустима съгласно член 5 от този регламент, би трябвало такава да е допустима и съгласно член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012. Поради това Съдът следва да тълкува член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012 в смисъл, че допуска дискриминация въз основа на местопребиваването.

38. Считам, че в случая позоваването на Регламент 2018/302 — и евентуалните отрицателни изводи, които се извеждат по аналогия от него — не са убедителни³³.

39. Регламент 2018/302 е пример, в който законодателят на Съюза е по-конкретен по отношение на критериите за определяне на условията, при които се забранява различно третиране въз основа на мястото на пребиваване на платеца (или, с други думи, когато подобна разлика в третирането се допуска). Такъв критерий се прилага само в рамките на приложното поле на Регламент 2018/302. Той е свързан с особеностите на блокирането на географски принцип, които изцяло се различават от особеностите на плащанията по директен дебит. Ако законодателят на Съюза е искал да установи същите критерии по отношение на плащанията по директен дебит в SEPA, попадащи в обхвата на Регламент № 260/2012, е можел да го направи. При липсата на ясна препратка обаче в този регламент към други текстове, като например Регламент 2018/302, според мен трудно може взаимно да се допълват и прилагат понятия, още повече при наличието на хоризонтални отношения между два частноправни субекта. При това положение предположението, че законодателят на Съюза вече е взел предвид и съобразил всички интереси, дори се потвърждава и няма причина да се поставя под съмнение.

40. В заключение, поради това Регламент 2018/302, обратно на твърдението на Deutsche Bahn, не следва да се взема предвид при тълкуването на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012. Позоваванията и предполагаемите аналогии с Регламент 2018/302 по-скоро внасят объркване, отколкото убеждават.

Изключения от задълженията на получателя

41. Накрая бих искал да разгледам въпроса дали ограничението на свободата на плащане, изключено съгласно член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012, евентуално би могло да бъде обосновано, или с други думи, дали е възможно едно предприятие да се отклони от изискванията на член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012.

42. Deutsche Bahn обръща внимание на риска от злоупотреби и неплащане във връзка с плащанията по директен дебит. Твърди се, че този риск е висок, когато, както в случая по главното производство, нареждането за извършване на директен дебит в SEPA се издава пряко от клиента на получателя, без намесата на доставчиците на платежни услуги на клиента или

³⁰ Буква а).

³¹ Буква б). И когато платежните операции са във валута, която търговецът приема (буква в).

³² Вж. член 97 от Директива 2015/2366.

³³ Следва да се подчертае, че вследствие на писменото становище на Deutsche Bahn на основание член 61, параграф 1 от Процедурния правилник Съдът прикани участниците в съдебното заседание да разгледат възможната относимост на Регламент 2018/302. След изслушването аз самият останах с убеждението, че този регламент не следва да се прилага в настоящия случай.

получателя. Действително при други методи на плащане доставчикът на платежни услуги би приел плащането на клиента само при положителна прогноза за плащанията. Обратно, при плащане с директен дебит получателят трябва сам да оцени риска от неплащане от страна на клиента. Получателят пръв изпълнява задълженията си чрез издаване на билета. Съответно получателят поема риска плащецът да не плати.

43. Затова Deutsche Bahn счита, че е необходимо да може да извършва проверки на платежоспособността. Предприятията, които предлагат такива услуги, обикновено го правят на национално равнище. Deutsche Bahn подчертава, че не във всички държави в рамките на SEPA е възможна подходяща проверка на платежоспособността при същите условия. Проверката на платежоспособността за клиенти с местопребиваване в Австрия била около 15 пъти по-скъпа от тази за клиенти с местопребиваване в Германия. Получателят на плащането би понесъл значителна икономическа тежест, ако трябва да адаптира собствената си система за плащане и интерфейса, така че да може да вземе предвид проверката за платежоспособност в цялото пространство на SEPA. С оглед на всички тези разходи директният дебит често би бил икономически неизгоден и вече нямало да може да бъде предлаган. Едва ли такава е била волята на европейския законодател.

44. Освен това, Deutsche Bahn твърди, че включването на проверка за платежоспособност в метод на плащане, организиран от самия оператор, не би било осъществимо за някои получатели в рамките на SEPA и не би било възможно в много държави членки по приемливи от търговска гледна точка условия. Нито един оператор не би предоставил информация за кредитоспособност на равнището на SEPA. За някои държави членки на SEPA би било невъзможно да получат достъп до каквато и да било информация или само до частична информация за кредитоспособността на клиентите. Следователно получателят на плащането не би могъл съответно да намали риска от неизпълнение при директните дебити в рамките на SEPA за тези клиенти и ако бъде задължен да предлага плащане чрез директен дебит на клиенти, установени в тези държави, получателят на плащането съзнателно би поел непредвидим риск. Освен това, поради различия в платежните навици и/или очакванията на клиентите в различните държави от SEPA би имало има значителни разлики в разходите за получаване на кредитна информация за клиентите, така че можело да се окаже икономически неизгодно в една държава членка да се предпочитат директните дебити пред други, по-евтини методи на плащане.

45. Въпреки че виждам изтъкнатите от Deutsche Bahn основания от търговска гледна точка, от правна гледна точка не мога да се съглася с аргументацията.

46. Нито член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012, нито която и да е друга разпоредба на посочения регламент съдържат обосновка. Не бих насърчавал Съда да разглежда евентуални обосновки в текста на този регламент (вероятно в разрез с намерението на законодателя на ЕС, който в противен случай би уредил този въпрос).

47. Още веднъж, според мен различните интереси на платците и получателите във връзка с плащания по директен дебит са разгледани в член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012. От каквото и тгъл да се анализира, тази разпоредба не допуска изключения. Законодателят на Съюза си е свършил работата и е свободен, ако реши, да промени всяка разпоредба, например защото не е приложима.

48. Липсата на вътрешен пазар за регистри на длъжниците и за оценка на кредитоспособността в търговската практика не може сама по себе си да обоснове въпросното изискване за местопребиваване. Освен това тази логика е опасно близка до логиката на чисто икономическите доводи в контекста на четирите свободи. Подобен довод е оборим. Както е добре известно, държавите членки не могат да изтъкват чисто икономически доводи като

императивни съображения, свързани с обществения интерес. Може да се твърди, че при хоризонтални положения *обществените* интереси не са изложени на риск, докато *частните* интереси обикновено са от икономически характер. Все пак само твърдението за липса на вътрешен пазар за регистри на длъжниците не е достатъчно.

49. Наистина може да има дружества, които по търговски или други причини предпочитат като получатели на плащания да не предлагат на платците възможност за плащане чрез директен дебит. Това е напълно законно съгласно член 9, параграф 2 от Регламент № 260/2012. Всъщност разпоредбата се прилага само след като вече е направен избор да се приемат плащания по директен дебит. В такъв случай не може да има дискриминация. Ако в резултат, вместо да предлага дискриминационни форми на плащане, получателят на плащането реши да не предлага изобщо определена форма на плащане, това би било икономическа реалност, която трябва да се приеме.

Заключение

50. С оглед на всички гореизложени съображения, предлагам на Съда да отговори на въпроса, отправен от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия), по следния начин:

„Член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 година за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебети в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009, изменен с Регламент (ЕС) № 248/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г., следва да се тълкува в смисъл, че на получателя на плащане е забранено да обуслови плащането по схема за директен дебит в единната зона за плащания в евро (SEPA) от мястото на пребиваване на платеца в държавата членка, в която е и местопребиваването или седалището на получателя“.